

TARSUS
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
TARSUS ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

HEDEF PAZAR ARAŞTIRMA RAPORU

ZEYTİNYAĞI

GTİP: 1509 – Zeytinyağı ve Fraksiyonları

Olive oil and its fractions, whether or not refined, but not chemically modified

HAZIRLAYAN

Mehmet Fatih IŞIK (UTL Yüksek Lisans Öğrenci)

İHRACATTA PAZAR ARAŞTIRMASI: ZEYTİNYAĞI
MEHMET FATİH IŞIK

(2209) İÇİNDEKİLER

Zeytinyağı Ürünü Ve Üretimi.....	1
Zeytinyağı Tüketimi.....	2
İthalat.....	3
Birim Fiyat.....	6
Pazara Giriş Koşulları.....	7
Sonuç Ve Öneriler.....	8
Kaynakça.....	9

ZEYTİNYAĞI ÜRÜNÜ VE ÜRETİMİ

Zeytin ağacının (*Olea europaea sativa*) meyvesinden elde edilen zeytinyağı, doğallığını kaybetmeyeceği bir sıcaklıkta genellikle fiziksel işlemler uygulanarak elde edilir. Saf, yeşilden sarıya renk skalasında olan, kendine has tadı ve kokusu olan, gıda olarak tüketilebilen bir yağdır.

Zeytin ağacı meyvesinden elde edildiği haliyle kullanılan yağ olmasından kaynaklı neolitik çağlardan bu yana insanlar tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Tarih boyunca bolluk, adalet, sağlık, barış, zafer, bilgelik, akıl, ölümsüzlük, arınma ve yeniden doğma gibi değerlere simge olmuştur.

Zeytinyağından sağlık, güzellik, aydınlatma ve beslenme amaçlı olarak faydalanılmıştır. Aynı zamanda merhem ve güzel kokulu yağ olarak kabul edilmiştir. İyileştirici ve rahatlatıcı etkisi olan, güzel kokulu merhemler ve yağlar Anadolu, Levant Bölgesi(bugünkü İsrail, Filistin, Suriye ve Irak'ın bir kısmını içine alan bölge) ve Yunanistan'da yaşamış toplumlarda önemli bir yere sahip olmuştur. (Başoğlu, 2015:1)

Tablo 1. Dünya Zeytinyağı Üretiminde İlk 10 Ülke

Kaynak: Faostat, 2020

Tablo 1’de görüldüğü üzere 2020 yılında en çok üretim yapan 10 ülke gözükmektedir. Tablo 2’de ise zeytinyağı üretiminde öne çıkan ülkelerin ton bazında ürettiği miktarlar sunulmaktadır.

Tablo 2. Ülkelere Göre Zeytinyağı Üretimi (Ton)

Alan	Öğe	Yıl	Değer	Birim
İspanya	Zeytin yağı	2020	1356411	ton
Tunus	Zeytin yağı	2020	373100	ton
İtalya	Zeytin yağı	2020	330879	ton
Yunanistan	Zeytin yağı	2020	308000	ton
Türkiye	Zeytin yağı	2020	240100	ton
Fas	Zeytin yağı	2020	164600	ton
Suriye Arap Cumhuriyeti	Zeytin yağı	2020	138217	ton
Cezayir	Zeytin yağı	2020	113600	ton
Portekiz	Zeytin yağı	2020	107000	ton
Mısır	Zeytin yağı	2020	36000	ton

Kaynak: Faostat, 2020

Tablo 2’de yer verilen ülkelere göre zeytinyağı üretiminde, İspanya’nın açık ara önde olduğu görülmektedir. Ağırlıklı olarak Akdeniz’e kıyısı olan ülkeler dikkat çekmektedir. Türkiye’ye yakın coğrafyada bulunan ülkelerin kayda değer üretimi sayesinde ürüne ulaşma imkânını kolaylaştırmasının yanında ticari rekabete de sebep olmaktadır.

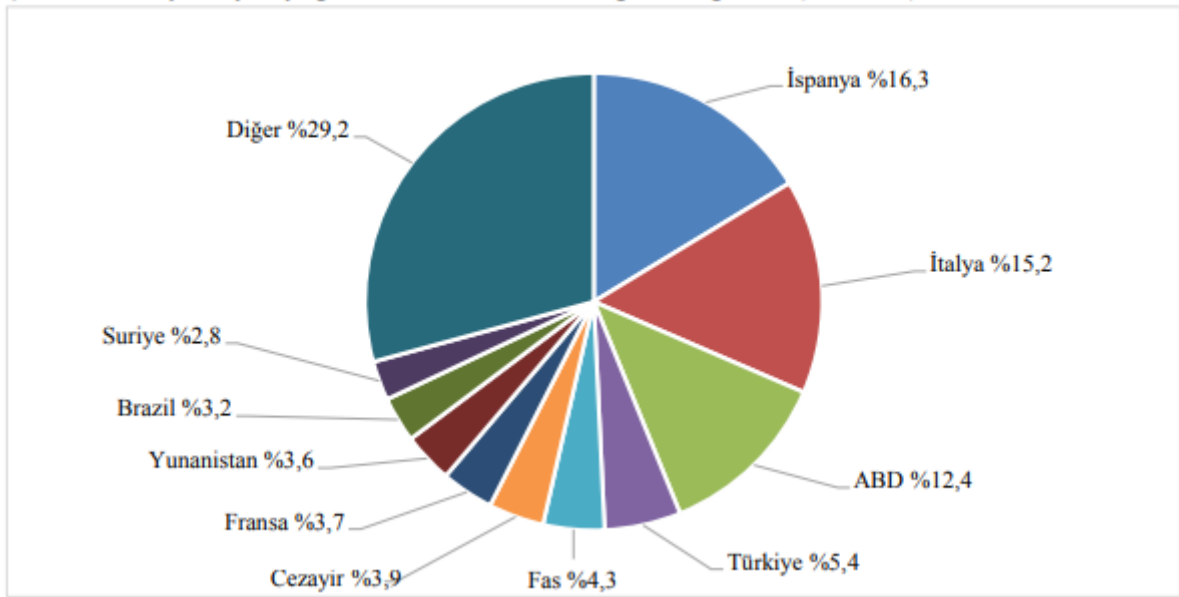
ZEYTİNYAĞI TÜKETİMİ

Uluslararası Zeytin Konseyi (IOC) raporlarına göre, 2019/20 üretim sezonunda dünya zeytinyağı tüketimi %5,8 artarak 3,23 milyon tona ulaşmıştır. Üretici ülkeler aynı zamanda önemli tüketici ülkelerdir. İspanya ve İtalya’nın ihracatta Avrupa Birliği içindeki pazara odaklanması bölgedeki tüketicilerin zeytinyağı tüketimini arttırmıştır. AB’de kişi başı zeytinyağı tüketiminin diğer ülkeler görece doymuş olması, en sağlıklı yağlardan biri olan zeytinyağına olan talebin başta ABD olmak üzere Brezilya, Japonya, Avustralya ve Çin gibi ülkelere kaymasına neden olmaktadır. (Özkan, 2021:6)

Tablo 3. Dünya zeytinyağı tüketimi (bin ton)

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
İspanya	554	574	487	525	492	495	443	478	495	528
İtalya	660	610	550	641	572	598	439	580	453	490
ABD	275	300	287	302	295	321	315	315	351	400
Türkiye	131	150	150	105	125	116	150	177	163	175
Fas	100	122	129	120	120	120	120	120	150	140
Cezayir	59	43	61	49	65	80	67	83	92	127
Fransa	113	112	113	111	106	113	109	102	137	120
Yunanistan	228	200	180	140	130	140	105	130	121	115
Brezilya	62	68	73	73	67	50	60	77	86	104
Suriye	131	136	161	171	126	104	98	80	75	90
Diğer	750	772	799	841	819	843	821	898	934	945
Dünya	3.061	3.086	2.989	3.076	2.916	2.980	2.726	3.039	3.057	3.234

Kaynak: IOOC (Uluslararası Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi),

Şekil 1. Dünya Zeytinyağı Tüketiminin Ülkelere Göre Dağılımı (2019/20)

Kaynak: FAO, 2021

İTHALAT

Bir pazar araştırmasında en önemli göstergelerden birisi ürüne ilişkin ithalat verileridir.

Dünya ithalat verileri Tablo 4’te sunulmaktadır.

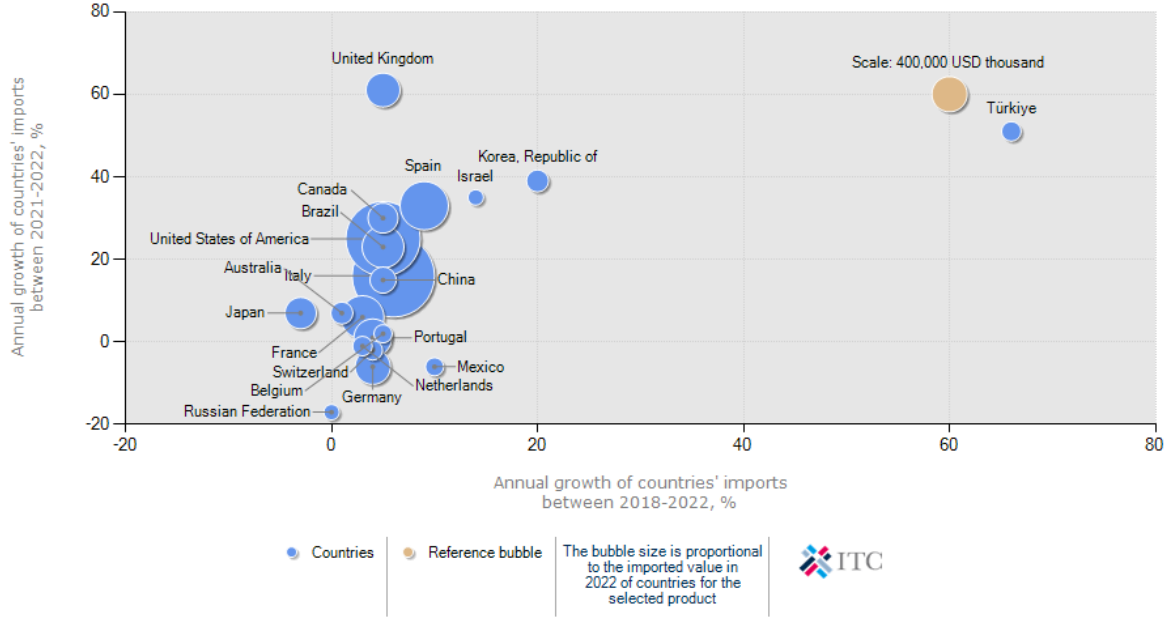
Tablo 4. Dünya Zeytinyağı İthalatı

S. NO	İTHALAT YAPAN ÜLKELER	2022 İTHAL EDİLEN DEĞER (USD BİN)	2022 TİCARET DENGESİ (USD BİN)	2022 İTHAL EDİLEN MİKTAR (TON)
1	İTALYA	2.231.965,00	-367027	577494
2	ABD	1.864.060,00	-1817933	410395
3	İSPANYA	744.387,00	3491968	213237
4	FRANSA	605.282,00	-535894	136574
5	BREZİLYA	539.989,00	-539370	109982
6	PORTEKİZ	439.088,00	539469	127131
7	ALMANYA	382.557,00	-354268	77275
8	BİRLEŞİK KRALLIK	369.746,00	-360976	78754
9	JAPONYA	297.527,00	-295972	60084
10	KANADA	274.523,00	-269859	57774
11	ÇİN	212.184,00	-210248	49457
12	KORE CUMHURİYETİ	148.701,00	-147560	29934
13	AVUSTRULYA	139.969,00	-126651	33645
14	İSVEÇ	108.165,00	-107916	17428
15	HOLLANDA	106.316,00	-77952	23591
16	TÜRKİYE	101.916,00	236526	36601
17	MEKSİKA	98.627,00	-92314	0
18	BELÇİKA	97.581,00	-42230	20608
19	RUSYA FEDERASYONU	70.746,00	-70630	14245
20	İSRAİL	70.462,00	-66412	0
21	ÇİN TAİPEİ	68.827,00	-68578	12651

Kaynak: Trademap, 2022

10 milyar dolarlık dünya zeytinyağı ithalatında en fazla paya sahip ülke İtalya'dır. Sonrasında ise ABD, İspanya, Fransa, Brezilya, Portekiz, Almanya, Birleşik Krallık, Japonya ve Kanada gelmektedir. İspanya, Portekiz ve Türkiye dışındaki ülkeler dış ticaret açığı vermektedir. Tabloya göre Türkiye'ye yakın olan İtalya öne çıkmaktadır.

growth of countries' imports
Product: 1509 Olive oil and its fractions obtained from the fruit of the olive tree solely by mechanical or other physical means under conditions that do not lead to deterioration of the oil, whether or not refined, but not chemically modified

Şekil 2. İthalat Artış Trend Grafiği

Kaynak: Trademap, 2022

Şekil 2'ye göre dikkat çeken ülke Türkiye'dir. Yıllık ihracat artış ortalaması yaklaşık %70 dir. Tabloya göre Kore Türkiye'ye uzak olduğu için İsrail ve İspanya'nın yükselen trendi baz alınarak ithalatlarının alt detaylarına incelemek faydalı olacaktır.

Tablo 5. İsrail Zeytinyağı İthalatı

S. NO	İHRACATCI ÜLKELER	2022 İTHAL EDİLEN DEĞER (USD BİN)	2022 TİCARET DENGESİ (USD BİN)	İSRAİL'İN İTHALATTAKİ PAYI (%)
	DÜNYA	70.462,00	-66412	100
1	İSPANYA	30.415,00	-30415	43,2
2	TÜRKİYE	16.300,00	-16300	23,1
3	İTALYA	13.793,00	-13779	19,6
4	TUNUS	6.002,00	-6002	8,5
5	YUNANİSTAN	1.992,00	-1992	2,8
6	ÜRDÜN	1.334,00	-1334	1,9
7	ŞİLİ	320,00	-320	0,5
8	ALMANYA	122,00	146	0,2
9	FRANSA	122,00	-72	0,2
10	ABD	34,00	2685	0

Kaynak: Trademap, 2022

Tablo 5’den görüleceği üzere İsrail ithalatının %43.2 sini İspanya’dan yapmaktadır. Türkiye %23.1’lik payla 2. sıradadır. Zeytinyağı ihracatında Türkiye iyi bir konumdadır.

Tablo 6. İspanya Zeytinyağı İthalatı

S. NO	İHRACATÇI ÜLKELER	2022 İTHAL EDİLEN DEĞER (USD BİN)	2022 TİCARET DENGESİ (USD BİN)	İSPANYA’NIN İTHALATTAKİ PAYI (%)
	DÜNYA	744387	3491968	100
1	PORTEKİZ	383624	13362	51.5
2	TUNUS	231208	-231208	31,1
3	İTALYA	32577	1135024	4,4
4	YUNANİSTAN	26736	-23245	3,6
5	FAS	21230	250	2,9
6	TÜRKİYE	17455	-17283	2,3
7	ARJANTİN	12065	-8186	1,6
8	SURİYE	6094	-6094	0.8
9	FRANSA	5718	342295	0.8
10	PERU	3879	2268	0.5

Kaynak: Trademap, 2022

Tablo 6’ya göre dikkat çeken ülke Portekiz’dir. Diğer ülkelere kıyasen uzakta kalan ve 6. sırada olan Türkiye için pazar payını genişletmesi için ulaşım şekli ve fiyat/performans noktasında İspanya’ya daha cazip hale gelmesi gerekmektedir.

Avrupa ülkeleri, ülkelerine daha yakın ülkelere ithalat yapıyor olması Türkiye için bir fırsattır. Bu ülkelerin ürünün mevsimselliği gereği belirli dönemlerde yaşadığı arz sıkıntısında devrede olmak plan dâhilinde olmalıdır.

BİRİM FİYAT

Pazar seçiminde dikkate alınacak bir diğer gösterge ürünün birim fiyatıdır. Ürünün iç piyasada ve uluslararası pazardaki birim fiyatını bilmek pazarı belirleme noktasında önemlidir. Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Birliği Başkanı Hilmi Sürek, 2022-2023 sezonunda sızma zeytinyağı alım fiyatını 81 lira olarak belirlediklerini ifade etti. Uluslararası pazardaki birim değerlerinden seçilmiş pazarlara ilişkin birim değerler ise Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 7. İthalatçı Ülkelerde Birim Fiyatlar

S. NO	İTHALATÇI ÜLKELER	BİRİM DEĞER (USD/unit)
	DÜNYA	4,5541
1	İTALYA	3,866
2	ABD	4,542
3	İSPANYA	3,491
4	FRANSA	4,432
5	BREZİLYA	4,91
6	PORTEKİZ	3,454
7	ALMANYA	4,951
8	BİRLEŞİK KRALLIK	4,695
9	JAPONYA	4,952
10	KANADA	4,752

Kaynak: Trademap, 2022

Ürünün 2022 yılında ortalama birim ithalat değeri 4,5541 USD/Unit olarak gerçekleşmiştir. Buradaki birim lt' dir.

PAZARA GİRİŞ KOŞULLARI

Hedef pazar araştırması sırasında yararlanılması gereken en önemli göstergelerden birisi de pazara girişe ilişkin bilgilerdir. Özellikle ürünün ithalatından alınacak vergiler, karşılanması gereken kalite standartları, ambalaj ve etiket koşulları, analiz raporları, pestisit oranları, vb. bilgiler pazarın seçilmesi aşamasında gereklidir.

Tablo 8. Türkiye – İspanya İhracat Gümrük Tarifesi

tarife rejimi ①	Uygulanan Tarife ①	Avea ①
MFN görevleri (Uygulandı) ②	124,5 EUR/100 kg	%29,89
Türkiye için tercihli tarife ②	112.050 Avro/100 kg	%26.90

Kaynak: Macmap, 2023

Gümrük Tarife İstatistik Kodu (GTİP) 1509 olan Zeytinyağı Türkiye'den İspanya'ya ihracatı için uygulanan gümrük tarifesi 100 kg üzerinden 112.050 Euro'dur

Tablo 9. Türkiye – İsrail İhracat Gümrük Tarifesi

tarife rejimi ①	Uygulanan Tarife ①	Avea ①
MFN görevleri (Uygulandı) ②	%12 + Kg başına 4,43 NIS, ancak Kg başına en az 5,41 NIS	%37,51

Kaynak: Macmap, 2023

Gümrük Tarife İstatistik Kodu (GTİP) 1509 olan Zeytinyağı Türkiye’den İsrail’e ihracatı için uygulanan gümrük tarifesi vergi oranı %12’dir. %12 den sonrası için kg başına 5.41 NIS uygulanmaktadır. Gümrük tarifeleri yanında tarife dışı engeller var mı onlara ve diğer koşullar da (Paketleme, depolama gibi) dikkat etmek gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın ana amacı, zeytinyağı ihraç pazarı arayan işletmelere hedef pazar önermek ve farklı ürünler için yapılacak pazar araştırmaları için örnek bir pazar araştırma raporu sunmaktır. Çalışma sonucu dikkat çeken ülkeler İspanya ve İsrail olmuştur. Üretim noktasında açık ara önde olan İspanya; İtalya ve ABD’den sonra zeytinyağını en çok ithal edip, tüketen ülkedir. İspanya’nın 2022 verilerine göre ithalat artış trendi göstergesinde %15’lik performansıyla İtalya’dan daha üstün olması, pazaryeri seçimi olarak İspanya’yı ön plana çıkartmaktadır. İspanya’ya ihracat yapan ülkeler arasında 6. sırada olan Türkiye için yine ithalat artış trendi göz önüne alındığında pazar payında fırsatlar oluşabileceği gözlemlenmiştir. İspanya her ne kadar dünya birim fiyat ortalamasından 1 dolar kadar aşağıda fiyatlandırma yapsa da İthalat yapan ülkeler sıralamasında 2. sırada olan ABD’den daha yakında olması İspanya’yı daha cazip hale getirmektedir. İsrail de ithalat artış trendi göstergesinde yaklaşık %18’lik verileriyle dikkat çekmektedir. Her ne kadar Türkiye İsrail’e ithalat yapan ülkeler sıralamasında 2. sırada olsa da, ticaret hacminin artması göz önünde bulundurularak pazar payında ilk sırayı alarak lider konumuna gelebilir. Tüm bilgiler ışığında İspanya ve İsrail ülkeleriyle yapılacak olan zeytinyağı ticaretinin faydalı olacağı öngörülmüştür.

KAYNAKÇA

Başoğlu, F., (2015), Zeytinyağı Üretim Tekniklerinin Tarihsel Geliřimi Ve Birbirleriyle Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Uludađ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa

Özkan, Z., (2022), Ürün Raporu Zeytinyağı, Tarımsal Ekonomi Ve Politika Geliřtirme Enstitüsü, Ankara

<https://trademap.org/Index.aspx>

<https://macmap.org/>

<http://fao.org/faostat/en/>